

EDUSKUNNAN VASTAUS 283/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi oikeudenkäymiskaaren eräiden todistelua, kiireelliseksi julistamista ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevien säännösten muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi oikeudenkäymiskaaren eräiden todistelua, kiireelliseksi julistamista ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevien säännösten muuttamisesta (HE 190/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 30/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäymiskaaren 28 luku,
muutetaan 17 luvun 21 ja 34 §, 51 §:n 1 momentti ja 65 § sekä 31 luvun 10 §:n 1 momentti ja 15 §, sellaisina kuin ne ovat, 17 luvun 21 § laeissa 571/1948 ja 5/1969, 34 § mainitussa laissa 571/1948 ja laissa 947/1984, 51 §:n 1 momentti laissa 8/1994 ja 65 § laissa 1052/1991 sekä 31 luvun 10 §:n 1 momentti ja 15 § laissa 109/1960, sekä
lisätään 17 luvun 11 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 690/1997, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, lukuun uusi 34 a § ja 31 lukuun uusi 8 a ja 9 b § seuraavasti:

17 luku

Todistelusta

11 §

Jos henkilön, joka ei ole täyttänyt 15 vuotta tai jonka henkinen toiminta on häiriintynyt, esitutkinnassa antama kertomus on tallennettu videotallenteeseen tai siihen rinnastettavaan muuhun kuva- ja äänitallenteeseen, kertomusta saadaan kuitenkin käyttää tuomioistuimessa todis-

teena, jos syytetylle on varattu mahdollisuus esittää kuulusteltavalle kysymyksiä. Tällaisen henkilön kuulemisesta todistajana tai todistelutarkoituksessa säädetään 21 §:ssä.

21 §

Henkilöä, joka ei ole täyttänyt 15 vuotta tai jonka henkinen toiminta on häiriintynyt, voi-

daan kuulla todistajana tai todistelutarkoituksessa, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi ja jos:

1) henkilökohtaisella kuulemisella on asian selvittämiseksi keskeinen merkitys; ja

2) kuuleminen ei todennäköisesti aiheuta henkilölle sellaista kärsimystä tai muuta haittaa, joka voi vahingoittaa häntä tai hänen kehitystään.

Tuomioistuimen on tarvittaessa määrättävä kuultavalle tukihenkilö, josta on voimassa, mitä asianomistajalle määrättävästä tukihenkilöstä säädetään oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa.

Kuultavan kuulustelee tuomioistuin, jollei se katso olevan erityistä aihetta uskoa kuulustelemista asianosaisten tehtäväksi siten kuin 33 §:ssä säädetään. Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kysymyksiä kuultavalle tuomioistuimen välityksellä tai, jos tuomioistuin katsoo sen soveliaaksi, suoraan kuultavalle. Kuuleminen voi tapahtua tarvittaessa muussa tilassa kuin tuomioistuimen istuntosalissa.

34 §

Todistajaa, muuta todistelutarkoituksessa kuultavaa henkilöä tai asianomistajaa voidaan kuulla pääkäsittelyssä asianosaisten tai muun henkilön läsnä olematta, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi ja menettely on tarpeen:

1) kuultavan taikka tällaiseen henkilöön rikoslain 15 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevan henkilön suojaamiseksi henkeen tai terveyteen kohdistuvalta uhalta;

2) jos kuultava muuten jättäisi ilmaisematta, mitä asiasta tietää; tai

3) jos henkilö häiritsee tai koettaa eksyttää kuultavaa tämän puhuessa.

Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

Todistajaa tai muuta henkilöä voidaan kuulla yleisön läsnä olematta siten kuin oikeudenkäynnin julkisuudesta annetussa laissa (945/1984) säädetään.

34 a §

Todistajaa, muuta todistelutarkoituksessa kuultavaa henkilöä tai asianomistajaa voidaan kuulla pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa istuntoon osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi ja:

1) kuultava ei sairauden tai muun syyn vuoksi voi saapua henkilökohtaisesti pääkäsittelyyn taikka hänen henkilökohtaisesta saapumisestaan pääkäsittelyyn aiheutuu todisteen merkitykseen verrattuna kohtuuttomia kustannuksia tai kohtuutonta haittaa;

2) kuultavan kertomuksen uskottavuutta voidaan luotettavasti arvioida ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan pääkäsittelyssä;

3) menettely on tarpeen kuultavan taikka tällaiseen henkilöön rikoslain 15 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevan henkilön suojaamiseksi henkeen tai terveyteen kohdistuvalta uhalta; tai

4) kuultava ei ole täyttänyt 15 vuotta tai hänen henkinen toimintansa on häiriintynyt.

Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa voidaan kuulemisessa kuitenkin käyttää myös puhelinta.

51 §

Mitä 26 a, 31, 33, 34, 34 a ja 41 §:ssä säädetään, on soveltuvin osin voimassa myös asiantuntijasta.

65 §

Kuulusteltaessa asianosaista totuusvakuutuksen nojalla on sen lisäksi, mitä 61 §:ssä säädetään, noudatettava, mitä 23, 24, 26, 32, 34 ja 34 a §:ssä säädetään todistajasta.

31 luku

Ylimääräisestä muutoksenhausta

8 a §

Lainvoiman saanut, menettämisseuraamusta koskeva tuomio rikosasiassa voidaan vastaajan eduksi purkaa:

1) jos 8 §:n 1, 2 tai 4 kohdassa mainitut edellytykset ovat olemassa;

2) jos vedotaan seikkaan tai todisteeseen, jota ei ole aikaisemmin esitetty, ja sen esittäminen todennäköisesti olisi johtanut menettämiskaatumuksen hylkäämiseen tai siihen, että menettämisseuraamus olisi tuomittu olennaisesti lievempänä, taikka on muutoin erittäin painavia syitä katsoen siihen mihin näin vedotaan ja mitä muutoin käy ilmi, saattaa uudelleen tutkittavaksi kysymys menettämisseuraamuksesta; tai

3) jos syyte siitä rikoksesta, jonka perusteella menettämisseuraamus tuomittiin, on sittemmin hylätty näyttämättömänä, tai muusta syystä syytteen hylkäämisen vuoksi menettämisseuraamukseenkaan tuomitsemiselle ei olisi ollut edellytyksiä.

9 b §

Lainvoiman saanut, menettämisseuraamusta koskeva tuomio rikosasiassa voidaan vastaajan vahingoksi purkaa:

1) jos 8 §:n 1 tai 2 kohdassa mainittu seikka on ollut olemassa ja sen voidaan otaksua vaikuttaneen siihen, että menettämisseuraamusta ei ole tuomittu tai että se on tuomittu olennaisesti lievempänä kuin se olisi tullut tuomita; tai

2) jos vedotaan seikkaan tai todisteeseen, jota ei ole aikaisemmin esitetty, ja sen esittäminen todennäköisesti olisi johtanut menettämisseuraamuksen tuomitsemiseen tai menettämisseuraamuksen tuomitsemiseen olennaisesti ankarana.

Tuomiota ei pureta 1 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä, ellei saateta todennäköiseksi, ettei asianosainen ole voinut vedota puheena olevaan seikkaan tai todisteeseen siinä tuomioistuimessa, joka on tuomion antanut, tai hakemalla muutosta tuomioon taikka että hän muutoin on pätevistä syistä ollut siihen vetoamatta.

10 §

Tuomion purkamista tarkoittava hakemus riita-asiassa sekä syytetyn tai 9 b §:ssä tarkoitettussa tapauksessa vastaajan vahingoksi rikosasiassa on tehtävä vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hakija sai tiedon hakemuksen perusteena olevasta seikasta, tai jos hakemus nojautuu toisen rikolliseen menettelyyn, jona tätä koskeva tuomio sai lainvoiman. Mainittua aikaa ei kuitenkaan ole luettava aikaisemmasta kuin siitä päivästä, jona se tuomio, jonka purkamista haetaan, sai lainvoiman. Milloin hakemus riita-asiassa nojautuu 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittuun seikkaan, luetaan aika siitä päivästä, jona tuomio sai lainvoiman.

15 §

Jos rikosjutussa on tehty vahingonkorvauksella tai muu yksityisoikeudellinen vaatimus, on jutussa annetun tuomion purkamista koskevassa asiassa tältä osalta sovellettava riitajutussa annetun tuomion purkamista koskevia säännöksiä. Jos tuomio puretaan rangaistusvaatimusta tai menettämiskaatumusta koskevalta osalta, voidaan tuomio edellä sanotun estämättä samalla purkaa myös yksityisoikeudellista vaatimusta koskevalta osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

rikoslain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 15 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 563/1998, uusi 2 momentti seuraavasti:

15 luku

Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

1 §

Perätön lausuma tuomioistuimessa

hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta käyttäen videoneuvottelua, puhelinta tai muuta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 34 a §:ssä tarkoitettua teknistä tiedonvälitystapaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, on voimassa myös kuultaessa henkilöä pääkäsittelyssä

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2003